Ф.Ф.Хәсәнова, Г.М.Сафиуллина

ГОМУМИ УРТА БЕЛЕМ БИРҮ ОЕШМАЛАРЫНДА
ТАТАР ТЕЛЕН ТУГАН ТЕЛ БУЛАРАК ӨЙРӘНҮЧЕ УКУЧЫЛАР ӨЧЕН
ТАТАР ӘДӘБИЯТЫ ДӘРЕСЛӘРЕН
КАЛЕНДАРЬ-ТЕМАТИК ПЛАНЛАШТЫРУ
(яки татар әдәбиятын укытуның кыскартылган варианты)

6 нчы сыйныф
Аңлатма язуы

Татар әдәбияты дәресләренең төп бурычлары:

• татар әдәбияты тарихының төп фактларына нигезләнеп, әдәби әсәрне уку һәм анализлау күнекмәләре формалаштыру;

• матур әдәбият әсәрләрен мөстәкыйль уку ихтыяҗы булдыру;

• укучыларның телдән һәм язма сөйләмнәрен үстерү;

• татар халкына, аның әдәбияты һәм мәдәниятенә хөрмәт, дөньяга гуманлы караш, башка халыкларның мәдәниятләре белән кызыксыну тәрбияләү.

6 нчы сыйныфта татар әдәбияты фәне кимендә атнага 2 сәгатьтән ел буена 68 сәгать укытылырга тиеш. Нәкъ шул очракта гына әдәбият предметы буенча куелган максатларга өлешчә булса да ирешергә мөмкин. Әдәбиятны 68 сәгать күләмендә өйрәтү методикасы тулы күләмдә алда исемнәре күрсәтелгән әсбапларда, бәйнә-бәйнә, тәфсилләп, һәр дәресләп, дәрестә этаплап, минутлап һәм тасвирлап аңлатылды. Методик әсбапларны Казан шәһәрендә, Ямашев проспектындагы 51-71 нче офистан теләсә кайсы көндә сатып алырга була. “Мәгариф-Вакыт” нәшриятының үз сайты бар, телефоннары эшләп тора. (http://magarif-vakyt.ru E-mail: valeevmx@mail.ru) Соңгы вакытларда мәктәпләрнең күпчелегендә татар әдәбияты атнага бер әр сәгатьтән, елга 34 сәгать күләмендә планлаштырыла. Предмет буенча әлеге тематик план шул очракны гына искә алып төзелде. Әдәби материалның яртысын, эчтәлеккә зыян китермичә, тулысынча кыскарту әдәбиятны укыту кануннарына берничек тә туры килә алмый. Кайбер дәресләрдә укытучының әдәби материалны төркемләп тә бүлеп бирүе күз алдында тотылды.

Гомуми урта белем бирү оешмалары өчен Татар әдәбиятыннан программа Россия Федерациясенең “Мәгариф турында”гы Законы (7 нче маддә), Россия Федерациясе хөкүмәте раслаган (2001 нче ел, 29 нчы декабрь, №1756) “Россия мәгарифен яңарту Концепциясе”, Татарстан Республикасының “Мәгариф турында”гы Законы, “Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында” Татарстан Республикасы Законы (9 нчы маддә) кебек норматив документларга һәм татар әдәбиятыннан гомуми белем бирүнең дәүләт стандартларына нигезләнеп эшләнде.

Эш программасын төзү өчен материал исемлеге:

1. **Дәреслек:**
   Хәсәнова, Ф.Ф. Татар әдәбияты: рус телендә төп гомуми белем бирү оешмалары өчен д-лек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). 6 нчы с-ф. Ике кисәктә / Ф.Ф.Хәсәнова, Г.М.Сафиуллина, М.Я.Гарифуллина; [рәссамы Фәридә Ризаева]. – Казан: “Мәгариф–Вакыт” нәшр., 2014. – 143 б, 119 б.

2. **Электрон дәреслек:**
   Хәсәнова, Ф.Ф. Татар әдәбияты: рус телендә төп гомуми белем бирү оешмалары өчен д-лек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). 6 нчы с-ф. Ике кисәктә / Ф.Ф.Хәсәнова, Г.М.Сафиуллина, М.Я.Гарифуллина; [рәссамы Фәридә Ризаева]. – Казан: “Мәгариф–Вакыт” нәшр., 2015.

3. **Методик ярдәмлек:**
   Хәсәнова, Ф.Ф. Рус телендә төп гомуми белем бирү оешмаларында (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар белән) эшләүче укытучылар өчен методик әсбап. 6 нчы с-ф. / Ф.Ф.Хәсәнова, Г.М.Сафиуллина, М.Я.Гарифуллина. – Казан: “Мәгариф–Вакыт” нәшр., 2014. – 179 б.

4. **Эш дәфтәре (һәр укучы өчен контроль-диагностика материаллары)**
   Хәсәнова Ф.Ф. Һәр дәрескә тестлар: диагностика буенча эш дәфтәре. 6 нчы сыйныф / Ф.Ф.Хәсәнова, Г.М.Сафиуллина, М.Я.Гарифуллина. – Казан: “Мәгариф–Вакыт” нәшр., 2016. – 95 б.

5. **Сочинение язарга өйрәтү ярдәмлеге**
   Хәсәнова Ф.Ф. Сочинение язарга өйрәтәбез: укытучылар өчен методик кулланма / Ф.Ф.Хәсәнова, Г.М.Сафиуллина, М.Я.Гарифуллина. – Казан: “Мәгариф–Вакыт” нәшр., 2016. – 159 б.

6. **Авторлык программасы**

Хәсәнова, Ф.Ф. Рус телендә төп гомуми белем бирү оешмалары өчен татар әдәбиятыннан авторлык программасы (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен) 5–9 сыйныфлар. Яңартылган, тулыландырылган, төзәтелгән 2 нче басма / Ф.Ф.Хәсәнова, Г.М.Сафиуллина, М.Я.Гарифуллина. – Казан: “Мәгариф–Вакыт” нәшр., 2016. – 63 б.

КАЛЕНДАРЬ-ТЕМАТИК ПЛАНЛАШТЫРУ

№ п/п	Дәрес темасы, эчтәлеге, төп эшчәнлек төрләре	Кайсы китапта, китап бите	Дәрескә бирелгән сәгать саны	Үткәрү вакыты: план буенча	Үткәрү вакыты: фактта
Халык авыз иҗаты (3сәг)					
1	Халык җырлары *Фәнис Яруллин.* Җыр. Җыр турында галимнәр фикере	1нче кисәк 5-8 бит	1		
2-3	Йола һәм уен җырлары. Тарихи җырлар. Татар халык җырлары. Җыр турында татар җырчылары фикере. Иҗади эш. Проект эше	1нче кисәк 10- 13 бит	2		
Борынгы әдәбиятыбыз үрнәкләре (1 сәг)					
4	Йосыф Баласагунлы һәм «Котадгу белек» поэмасы турында. *Йосыф Баласагунлы.* (*Поэмадан өзек).* Тел турында	1нче кисәк 14-15 бит	1		
XVIII йөз әдәбияты (1 сәг)					
5	Габдрәхим Утыз Имәни турында. *Габдрәхим Утыз Имәни.* Гыйлемнең өстенлеге турында *Габдрәхим Утыз Имәни.* Татулык турында.	1 нче кисәк 16-18 бит	1		
XIX йөз әдәбияты (1 сәг)					
6	Кандалый турында. *БСҮ. Габделҗаббар Кандалый.* Афоризмнар	2нче кисәк 11-12 бит	1		
XX йөз әдәбияты (9 сәг)					
7	***Габдулла Тукай.* Туган авыл. Арчадагы Әлифба музее	1нче кисәк 24 бит, 146-148	1		
8	***Габдулла Тукай.* Шүрәле. Поэма жанры. «Шүрәле» балеты турында	1 нче кисәк 25-33 бит	1		
9	СТУ. Гаяз Исхакый турында. *Гаяз Исхакый.* Кәҗүл читек	1нче кисәк 33-40 бит	1		
10	**Мәҗит Гафури турында Уфада Мәҗит Гафуриның мемориаль музей-йорты.	1нче кисәк 40 бит, 142-144 бит	1		
11	***Мәҗит Гафури.* Ана. *Мәҗит Гафури.* Ана теле. Тест эшләү	1нче кисәк 40-45 бит	1		
12	**Һади Такташ турында. *Һади Такташ.* Иптәшләр	1нче кисәк 45-46 бит, 52-53 бит	1		
13	***Һади Такташ.* Мокамай. Лирик герой	1нче кисәк 47-52 бит	1		
14	Ибраһим Гази турында. ***Ибраһим Гази.* Онытылмас еллар *(өзек)*	1нче кисәк 56-65 бит	1		
15	*Ибраһим Гази.* Онытылмас еллар (*өзек) Лена Шагыйрьҗан.* Рәхмәт игенчегә!	2нче кисәк 34-42 бит	1		
Бөек Ватан сугышы чоры әдәбияты (3 сәг)					
16	*Муса Җәлил.* “Имән. Чәчәкләр”				
17	*Нәби Дәүли.* Дошманнан үч алыгыз.	1нче кисәк 70-71 бит	1		
18	**Шәйхи Маннур турында *Шәйхи Маннур.* Саубуллашу җыры	1нче кисәк 71-73 бит	1		

	Тыныч ил сагында (8 сәг)				
19-20	Тыныч ил сагында **Мөхәммәт Мәһдиев турында. ***Мөхәммәт Мәһдиев.* Фронтовиклар *(өзек)* Иҗади эш. Сочинение.	1нче кисәк 74-84 бит	2		
21	БСҮ. Шәүкәт Галиев турында. *Шәүкәт Галиев.* Аталы- уллы солдатлар *(баллада)*. Баллада жанры. «Азатлык алып килгән сугышчы» монументы.	1нче кисәк 85-88 бит	1		
22-23	**Әмирхан Еники турында ***Әмирхан Еники* Матурлык. Хикәя жанры	1нче кисәк 90-103 бит	2		
24	***Гомәр Бәширов.* Сабан туе	2нче кисәк 77-79 бит	1		
25-26	Гомәр Бәширов турында *Гомәр Бәширов.* Язгы сабан туйлары БСҮ. Сабантуй. Картиналар буенча эш	1нче кисәк 103-115 бит	2		
	Тәрҗемә әсәрләр (1 сәг)				
27	Тәрҗемә әсәрләр ***Антон Чехов.* Анюта. *Ф. Хәсәнова тәрҗемәсендә* Антон Чехов турында	1нче кисәк 116-120 бит	1		
	Язучылар елмая (2 сәг)				
28	Язучылар елмая *Радик Фәизов.* Батыр әйтте.	1нче кисәк 121-123 бит	1		
29	*Ибраһим Гази.* Мәүлия нигә көлде?	1нче кисәк 98-101бит	1		
	Татар теле— энҗе-мәрҗән тулы тел (4+1 сәг)				
30-31	Хәсән Туфан турында *Хәсән Туфан.* И минем җандай кадерлем. Хәсән Туфан музее *Б.с.ү. Хәсән Туфан.* Туган тел *Искәндәр Рәфыйков.* Әй туган тел! *Картина белән эшләү*.	1нче кисәк 132-135 бит, 144-145 бит	2		
32	Равил Фәйзуллин турында. *Равил Фәйзуллин.* Минем телем.	1нче кисәк 136-137 бит	1		
33	Роберт Миңнуллин турында *Роберт Миңнуллин.* Туган телемә	1нче кисәк 138-139 бит	1		
34	Йомгаклау		1		

**мәҗбүри укылырга тиешле әсәр.*